

Prof. dr hab. Wojciech Czarny
Instytut Nauk o Kulturze Fizycznej
Kolegium Nauk Medycznych
Uniwersytet Rzeszowski

Rzeszów, dn.20.09.2020r.

Recenzja rozprawy doktorskiej Pana Magistra **Michała Sarny**

pt.: „Zdolności motoryczne i cechy somatyczne, a osiągnięcia szkolne uczniów rzeszowskich gimnazjów”

Kwestia występowania bezpośrednich zależności pomiędzy cechami somatycznymi i zdolnościami motorycznymi, a osiągnięciami szkolnymi nie jest jednoznaczna. Część badaczy wskazuje takie zależności, inni zaś ich nie zauważają. Przegląd istniejących potwierdzonych pracami badawczymi teorii wskazujących związków między cechami somatycznymi, a osiągnięciami szkolnymi wskazuje na fakt, że stosunkowo niewielu badaczy zajmowało się tą tematyką w sposób bezpośredni. Jednocześnie w przeciwieństwie do znaczenia regularnej aktywności fizycznej dla różnych aspektów zdrowia, kwestia związków komponentów motorycznych sprawności fizycznej z wynikami w nauce jest tematyką poruszaną w badaniach dość rzadko.

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska Pana Michała Sarny dotyczy - zgodnie ze sformułowanym celem pracy: *„...poszukiwania grupy czynników wyodrębnionych spośród komponentów morfologicznych, mięśniowo-motorycznych oraz społecznych, które sprzyjałyby osiągnięciu przez uczniów wysokich ocen szkolnych”*.

W odniesieniu do tak zarysowanej problematyki pragnę stwierdzić na wstępie, że temat pod względem merytorycznym został w mojej opinii sformułowany prawidłowo i adekwatnie do treści całej rozprawy. Ze względu na wielość zebranych informacji przez Autora oraz jednoczesną ich oceną, czyni pracę wieloaspektową i bogatą w analizy porównawcze, co niewątpliwie podnosi wartość pracy.

Mając na uwadze powyższe sugestie należy przyjąć, że mgr Michał Sarna podjął temat ważny poznawczo, cenny i aktualny.

Struktura pracy

Struktura dysertacji jest typowa dla prac w dyscyplinie nauki o kulturze fizycznej. Pierwsza część - teoretyczna ma przybliżyć potencjalnemu czytelnikowi omawiane zagadnienia, ich tło oraz dostępny stan wiedzy na temat, któremu poświęcono pracę, co Autor tu czyni. Pod względem formalnym przedstawiona do recenzji praca stanowi oprawiony wydruk komputerowy, liczący 89 stron, podzielony na osiem ponumerowanych rozdziałów zaprezentowanych w klasycznej formie. Uzyskane w badaniach wyniki zamieszczono w 23 tabelach i zilustrowano 16 rycinami. Układ i strukturę pracy należy uznać za poprawny i zawierający rozdziały niezbędne dla rozpraw doktorskich.

Założenia badawcze i cel pracy

W tej części dysertacji przedstawiony został cel ogólny pracy z 4 celami szczegółowymi. Standardowe narzędzia badawcze oparte na różnych, również standardowych metodach zostały dobrane prawidłowo i dokładnie opisane w tym rozdziale.

Materiał i metody badawcze

Rozdział ten został szczegółowo rozpisany na 5 stronach rozprawy doktorskiej. Materiał badawczy stanowili uczniowie klas trzecich Gimnazjum nr 8 i 9 w Rzeszowie (łącznie 118 osób). Średni wiek badanych dziewcząt wynosił 13,96 zaś chłopców 13,97. Gimnazja, z których uczniowie wzięli udział w badaniach, znajdowały się na czołowych miejscach w Rzeszowie pod względem uzyskiwanej średniej ocen uczniów oraz osiągając najwyższe oceny według kuratorskiego rankingu gimnazjów rzeszowskich. Badana grupa uczniów pod względem płci była jednakowo liczna (58 dziewcząt i 60 chłopców).

Wszyscy badani podpisali dobrowolną zgodę na wzięcie udziału w badaniach. Każdy z uczestników został poinformowany o celu badań, rodzaju i sposobie ich przeprowadzania oraz możliwości rezygnacji z badań w trakcie trwania bez podania przyczyny. Uczestnicy zaakceptowali wszystkie zasady przeprowadzenia na nich badań.

Każdemu zagwarantowano pełną poufność uzyskanych danych osobowych i innych informacji, w tym szczególnych kategorii danych. Zapewniono wykorzystanie ich tylko

do celu tego opracowania. Do analizy zebranego materiału zastosowano klasyczne metody statystyki opisowej w tym zaskakująco, zastosowana regresja krokowa.

Analiza badań

Kolejny rozdział poświęcony został zaprezentowaniu rezultatów badań i ich omówieniu. Analiza dotyczyła głównie oceny współzależności pomiędzy cechami somatycznymi, zdolnościami motorycznymi, a osiągniętymi wynikami w nauce z uwzględnieniem czynników społecznych które je warunkowały.

Na uwagę zasługuje starannie wykonane omówienie wyników przeprowadzonych badań i odpowiednie interpretacje z dokonanych analiz statystycznych. Całość ułożona jest logicznie, a forma prezentacji jest dość przejrzysta.

Dyskusja

Dyskusja na tle prezentowanych wyników innych autorów uwalnia nieco inwencji twórczej i pozwala na pełniejsze rozwinięcie skrzydeł. Stąd też, jakkolwiek nie jest to łatwa do napisania część, jest także bardzo ważna i niezwykle istotna w tego typu pracach. Jest to w mojej opinii newralgiczna część pracy, która wskazuje na dojrzałość i przygotowanie merytoryczne Doktoranta. Ten egzamin Kandydat na stopień doktora zdał dobrze przeplatając dyskusję wraz z prezentacją i omówieniem wyników przedstawionych badań w trybie ciągłym. Rozdział ten jest przeprowadzony w sposób obszerny i poprawny, zawiera wiele interesujących informacji wyjaśniających uzyskane wyniki i konfrontujących je z badaniami innych autorów. Prowadzenie dyskusji jest ostrożne, jasne i systematyczne. Wskazuje na dobrą umiejętność oceny i interpretacji wyników.

Cały rozdział jest bezpośrednio i merytorycznie związany z zagadnieniami rozprawy co stanowi wg. mnie najlepszą część pracy.

Wnioski

Tej części nie będę szczegółowo omawiał, ponieważ w mojej opinii wnioski są trafne i czytelnie odpowiadające na postawione wcześniej pytania badawcze w pracy. Wskazują one, że uzyskane wyniki nie pozostają bez istotnego znaczenia w obszarze analizowanego tematu, będąc silną przesłanką do dalszych badań i analiz w tym zakresie. Brakuje mi natomiast konkretnego wniosku aplikacyjnego, który mógłby wpłynąć

na budowanie świadomości oraz wprowadzanie dodatkowych programów prozdrowotnych przez władze placówek oświatowych do kształtowania odpowiednich nawyków wśród dzieci i młodzieży szkolnej - (*proszę o ustosunkowanie się do tego podczas publicznej obrony*).

Piśmiennictwo

Przedstawiony zbiór piśmienniczy zawiera 103 pozycje w zdecydowanej większości z ostatnich 15 lat, jest dobrze dobrany i wykorzystany w całym tekście pracy.

Uwagi i pytania:

1. W części teoretycznej rozprawy, moim zdaniem, niepotrzebnie autor opisuje cały rozwój osobniczy człowieka uwzględniając w nim wszystkie etapy.
2. Brak informacji na temat zgody komisji bioetycznej na podjęcie badań w tym zakresie.
3. Brak podania źródła opracowań poszczególnych analiz, tabel i rycin.
4. W dyskusji treści zawarte w pierwszym akapicie, w moim przekonaniu, są zbędne ponieważ nie dotyczą tego etapu rozwoju o czym stanowi rozprawa.
5. Stosowanie zwrotów potocznych wręcz „slangowych” należałoby zastąpić językiem naukowym.
6. W opisie materiału błąd w podaniu cezury czasowej 2014/2105 - oczywista omyłka.
7. W celu pracy błąd językowy „z pośród”.
8. W pytaniach badawczych sugerowałbym zamienić partykułę „czy” na przymiotnik „jaki” istnieją zależności pomiędzy badanymi...itd.
9. Autor zbyt często używa słowa „parametr”, a moim zdaniem powinien używać konsekwentnie w całej pracy zwrotów zawartych w temacie pracy.
10. Proszę o wyjaśnienie celu zastosowania regresji krokowej w analizie statystycznej wykorzystanej w rozprawie ponieważ tylko znikomo zostało to opisane w metodach.

Uwaga końcowa

Spoglądając na całość pracy Pana Michała Sarny należy docenić wkład jaki włożył w prowadzenie procesu badawczego oraz przygotowanie rozprawy.

Dokonując oceny pracy, stwierdzam, że została ona przygotowana w miarę starannie. Uważna lektura pozwoliła mi na dostrzeżenie błędów językowych, które wymagają poprawek. Pomimo tej uwagi dysertacja napisana jest czytelnie, a cała koncepcja pracy jest interesująca, przemyślana i logiczna.

Podsumowując stwierdzam, że istnieje konieczność kontynuowania postępowania badawczego w tym zakresie. Jestem przekonany, że Doktorant jest osobą dobrze przygotowaną pod względem merytorycznym i metodologicznym do sprostania w przyszłości temu wyzwaniu.

Konkluzja końcowa

W moim przekonaniu praca doktorska Pana Michała Sarny spełnia wymogi ustawowe pod względem formalnym jak i merytorycznym, co kwalifikuje Go do nadania stopnia nauk o kulturze fizycznej. Wnoszę zatem do Wysokiej Rady Wydziału Wychowania Fizycznego Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu o dopuszczenie Pana Michała Sarny do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Z wyrazami szacunku,

Wojciech Czarny

